

Ruch – działanie – zabawa – nauka

W rozwoju dziecka ruch i postrzeganie są ze sobą zawsze powiązane i wzajemnie na siebie wpływają. Jeśli zdolność postrzegania bodźców przez zmysły jest w jakiś sposób zaburzona, nie może rozwinąć się zróżnicowana zdolność wykonywania ruchów, a **jest ona podstawowym warunkiem rozwoju inteligencji.**

Tylko odbiór bodźców i własne spostrzeżenia dokonane podczas ruchu dostarczają dziecku informacji, które kształtują jego myślenie. Tak więc przez różnorodne formy aktywności ruchowej, działania i przeżycia dziecko rozwija swoje zdolności poznawcze.

Oto kilka przykładów ukazujących związek między działaniem i myśleniem:

- Dziecko, które z powodu zaburzenia koordynacji ruchów i równowagi nie umie balansować, ma trudności z narysowaniem prostej linii. Nie może nauczyć się poruszać płynnie oczami w linii poziomej i dlatego ma trudności z płynnym czytaniem. W szkole musi zbyt dużo uwagi poświęcać na czytanie i pisanie, przez co często umyka mu treść lekcji.
- Dziecko nadmiernie aktywne, które nie umie dostatecznie dokładnie odmierzać swoich ruchów, skoncentrować się i słuchać, nie może w przedszkolu a później i w szkole zdążyć z wieloma czynnościami. Z powodu zaburzeń w odbiorze i przetwarzaniu bodźców docierających z różnych narządów zmysłów nie może dokładnie zrozumieć treści przeczytanej historyjki, nie potrafi jej odtworzyć, ani nie umie jej opowiedzieć.
- Dziecko, które w niemowlęctwie mało raczkowało, przez co nie rozwinęło dostatecznie sprawnej koordynacji, może mieć problemy z kreśleniem linii skrzyżowanych i ukośnych. Pisząc litery pisane „b”, „e”, „j”, „k”, „l” dziecko musi kreślić linie ukośne i skrzyżowane. Jeśli tego nie potrafi nauka pisania jest niezwykle utrudniona. Przy każdej literze musi się zastanawiać, jest powolne, szybko się męczy i nie nadąża za tokiem lekcji.

Przyczyna trudności w nauce u tych dzieci tkwi w zaburzeniach rozwoju ruchowego.

Aby dzieci mogły w sposób zróżnicowany rozwijać swoje zdolności do działania, ważny jest prawidłowy rozwój sprawności ruchowej rąk. Precyzyjne ruchy rąk należą do najbardziej skomplikowanych ruchów, jakie człowiek jest w stanie wykonać. Sprawność rąk poszczególnych dzieci może być jednak jakościowo bardzo różna. Składa się ona bowiem z

różnych elementów, i zależy od różnych czynników, takich jak siła ręki i palców, ruchomość stawów ręki i palców, dokładność wykonania ruchów. Zaburzenia tej sprawności mogą przejawiać się różnorodnie. I tak na przykład dziecko z małym napięciem mięśniowym ma też wiotkie i słabe ręce oraz palce, a ze wzmożonym napięciem mięśniowym wykonuje kurczowe ruchy. Jego stawy barkowe, łokciowe, nadgarstkowe i stawy palców są bardzo usztywnione. Niektórym dzieciom przy malowaniu drżą ręce i nie są w stanie wykonać dokładnie zamierzonych ruchów.

Niektóre dzieci z zaburzeniami ruchów precyzyjnych nie potrafią posługiwać się narzędziami, takimi jak nóż, widelec, nożyczki, pędzel czy kredki. Umiejętność posługiwania się tymi przedmiotami jest potrzebna w szkole do nauki pisania.

Pokój dziecienny i dobre zabawki

Dzieci potrzebują dużo miejsca, aby mogły się swobodnie ruszać i gromadzić własne doświadczenia. Kiedy mamy możliwość wyboru podłogi w pokoju dzieciennym, wybierzmy zmywalną podłogę drewnianą lub korkową. Są one ciepłe i odporne na różne formy aktywności dziecka. Przy urządzeniu pokoju dzieciennego pamiętajmy o tym, aby nie wypełnić go zbyt meblami i zostawić dziecku możliwie dużo miejsca na zabawy ruchowe. Wielofunkcyjne mogą okazać się łóżka piętrowe, do których można doczepić drabinę, zjeżdżalnię i rusztowanie do wspinaczki.

W pokoju dzieciennym nie powinno również zabraknąć hamaka lub prostej huśtawki. Wybierzmy gęsto tkany hamak bez szwów pośrodku i bez zamocowanych drewnianych elementów na końcach. Niekorzystne są hamaki o dużych oczkach, w które łatwo wplątują się guziki i palce.

Wszystkie dzieci lubią budować domki. Udostępnijmy dziecku wystarczająco dużo koców, chust, narzut i kłamek do bielizny. Miłą odmianę mogą stanowić duże pudełka kartonowe. Materiałem do budowania domku mogą być też obciążone tkaniną kawałki pianki. Interesującym przyrządem do zabawy jest tunel do czołgania się wykonany z materiału, który można kupić na przykład w Ikee, a także duży worek do huśtania. Do różnych zabaw i ćwiczeń można wykorzystać małe woreczki z tkaniny, które są wypełnione różnymi materiałami. Jako wypełnienie woreczków może służyć soczewica, fasola, ryż, piasek, pestki wiśni czy szyszki. Dziecko może ich używać do ładowania i rozładowywania, rzucania, zakrywania, dotykania i wielu innych zabaw.

Różne materiały do zabawy i prac plastycznych, które pobudzają wyobraźnię i

stymulują rozwój sprawności rąk, możemy zebrać razem z dzieckiem podczas spaceru, na przykład: kamyczki, muszelki, kasztany, żołędzie, patyki, liście, mech.

Jeżeli chcemy kupić dobrą zabawkę, zwracajmy uwagę na jakość, a nie na ilość. Zabawka powinna zachęcać do ruchu i pełnej fantazji zabawy. Najlepiej, żeby była wykonana z naturalnych materiałów, stabilna i wielofunkcyjna. Kiczowate zabawki plastikowe w jaskrawych kolorach, które szybko się psują – nie są odpowiednie dla dziecka. Wiele z nich jest zbyt kolorowych i ma bardzo wyszukane kształty.

Są tak skonstruowane, że nie pozostawiają dziecku miejsca na wyobraźnię i fantazyjną zabawę.

Dziecko powinno mieć duży stół, na którym może bez ograniczeń „pracować” i na którym plama farby, kropla kleju czy zadrapanie nie stanowią problemu. Do prac wymagających ruchów precyzyjnych dziecko powinno mieć pod dostatkiem papieru formatu co najmniej A4, farbki wodne, różne pędzle, kredki świecowe, grube kredki, nożyczki, klej, glinę, a później też sprawne narzędzia i drewno. Do malowania czy rysowania zachęcają również duże tablice ścienne i kolorowe kredy.

Aby dziecko mogło w każdej chwili obserwować swoje ciało w pokoju dzieciennym lub w innym pomieszczeniu, dobrze jest powiesić lustro wielkości człowieka. Nietłukąca, bezpieczniejsza i tańsza jest samoprzylepna folia lustrzana.

Opracowała Izabella Tywonek

Źródło: Pauli S., Kisch A. (2004). Co się dzieje z moim dzieckiem? Zaburzenia rozwoju ruchowego i postrzegania. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL